

Izbaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice hšt. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesamezni listi dob-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 52.

V Mariboru, dne 24. decembra 1903.

Tečaj XXXVII.

Mir ljudem . . .!

Božični čas je tukaj in nekaj slovesen mir se nam približuje, ki bo božične praznike dosegel svoj vrhunec. Delo poneha, tovarne, delavnice se zapirajo; ljudje hite k predragim svojcem in ostajajo pri njih v prisrčnih pogovorih; tudi v srca naša prihaja ob tem času prej neznano osrečujoče čustvo miru. Iz človeških domovanj, iz zamrlih poljan, iz velih gozdov, od povsod nam diha nekaj slovesen mir nasproti. To je božični mir, ki ga prinašajo bednemu človeštvu leto za letom božični prazniki!

Mir ljudem . . .! zapeli so pred blizu dvetisoč leti nebeški krilatci nad Betlehemom, kjer se je rodil Spasitelj naš. In ta mir se vrača od istega časa vsako leto med odrešeno stvarstvo. Naša srca pa čutijo sladkost tega miru in si ga želijo, da bi ostal vedno, vedno v njih . . .

Vedno bi radi imeli mir božičnih praznikov. Toda, ah, niso vsi ljudje dobre volje, in zato še tudi ne bo zaželjenega trajnega miru. S strahom gledamo zopet v bodočnost. Že vidimo sovražnike, ki nam prihajajo nasproti z grdim orožjem laži, obrekovanja in hujskanja. Nič jim ni sveto, nič jim ni drago, vse hočejo podjarmiti in zaslužniti. Toda, udali se jim ne bomo!

Mir si želimo iz vse duše, toda ne takega miru, da bi pripoznavali laž, obrekovanje in hujskanje za svoj življenski namen, za svoje vzore. Mir hočemo, a ker nam ga sovražniki nočejo dati radovoljno, hočemo si ga priboriti. In čim bolj koprne naša srca po

miru, tem odločnejše, tem hrabrejše bo naše vojevanje. Udati se nočemo, mi hočemo miru, onega miru, ki ga daje gorka ljubezen do vere, ki ga diha živo narodno prepričanje, ki ga rosi splošno blagostanje. Kmalu, kmalu že naj pride čas, ko bo vedno vladal nad nami Slovenci tak mir!

Zatirani štajerski Slovenci.

(Govor poslanca Jos. Žičkarja v seji deželnega zbora dne 12. novembra 1903.)

Visoka zbornica! Ko smo v finančnem odseku obravnavali o pokritju deželnih stroškov, sem jaz izjavil, da ne morem glasovati za predlog in sem obenem navel tudi vzroke in sicer deželne doklade kar naenkrat povišati za 5%, to je vendar veliko preveč. Kaj bodo rekli naši volilci? Navedel sem tudi narodnostne ovire, ki nam branijo, glasovati za predlog. Ponovil sem, kar smo v deželni zbornici o velikonočnem zasedanju trdili, namreč, da nas večina deželnega zbora preveč pritiska in da nismo mogli glasovati za začasni proračun za l. 1903. Iz istih razlogov tudi sedaj ne moremo glasovati za povišanje deželnih doklad za 5%. Radi te izjave v finančnem odseku me je gospod načelnikov namestnik finančnega odseka pozval k redu, drugače ne vem kako bi imenoval njegovo ravnanje. Zavrnil je namreč mojo trditev in rekel, da ni res, da bi nas večina pritiskala, ampak nasprotno, da večina deželne zbornice po očetovsko skrbi za Slovence. Jeli to res? Hočem biti popolnoma nepristransk.

Naj dejanja govorijo, in pokazalo se bo, če sem v finančnem odseku pravo trdil ali ne. Poprej pa mi dovolite še to-le splošno opombo. Vsak poslanec sme vendar izraziti svojo sodbo, ali večina kakega političnega zastopa z davki prav razpolaga ali ne, in če v tem našem slučaju večina v deželnem zboru z manjšino štajerskih prebivalcev, Slovenci, res tako ravna, kakor bi morala ravnati po naravnem zakonu in po državnih postavah. To pravico ima vsak volilec, vsak davkoplačevalec, v veliko večji meri še poslanec, zastopnik ljudstva. To se godi povsod in v vsakem političnem zastopu, in še veliko hujše se kritikuje delovanje večine. Tedaj edino le poslanec v štajerskem deželnem zboru ali v njegovih odsekih naj ne bi imel te pravice! Umevno bi mi bilo, če bi bilo neresnično, kar smo vedno povdarjali, da se nam ne dajo pravice, ki so nam zajamčene po naravnem pravu in po državnem zakonu. Kako pa je v resnici? Navedem le nekatere vzgleda. Prašam vas, ali dobivajo naše slovenske občine in okraji dopise, ki bi jim bili umljivi? Nikakor ne! Gospoda moja! Deželni odbor je pošiljal slovenskim občinam odloke v popolnoma nerazumljivem nemškem jeziku. Slovenske občine so poslale odloke nazaj na deželni odbor s prošnjo, naj se jim prestavijo na slovenski. In kaj se je zgodilo? Grozilo se jim je s kaznijo. Znan mi je slučaj, ki sem ga že enkrat tukaj navel, da se je grozilo slovenski občini s kaznijo 100 gl., če ne reši nemškega dopisa deželnega odbora. Priznati moram, da ravno tako, kakor deželni odbor, ravna s Slovenci tudi politične ob-

Listek.

Zbirajte narodne noše!

Ant. Korošec.

Nekdaj se je sicer klicalo: Nazaj k narodni noši! A ta klic ni imel uspeha in je utihnil. Bolj potreben in umesten pa postaja sedaj za nas Slovence drug klic: Zbirajte narodne noše!

Našega ljudstva ne bomo ne z dobrim, ne s hudim več prisilili, da bi se vrnil k nekdanjim svojim nošam, kajti ono je v pretesni zvezi z omikanim svetom in je tudi samo stopilo med vrste omikanih slojev. Pri vsakem narodu pa gine narodna noša z napredovanjem prosvete. To je naravno! Gospodarsko življenje postane pri prosvetljenem narodu brezobzirno tekmovanje posameznikov za obstanek, koje odvraca njih misli in skrbi na važnejše predmete nego je kroj in noša. Napredujoča prosveta pa spremeni tudi družabne razmere v celem narodu in oni sloji, ki so prej s spoštovanjem gledali pri omikanih stanovih njih nošo kot nekako vidno znamenje mnogo večje omike, se čutijo z omikanimi ravnopravni in zato si osvajajo tudi njih nošo. Iz estetičnih, narodnogospodarskih in zgolj narodnih razlogov pač vsakdo obža-

luje, da so lepe narodne noše izginile med našim ljudstvom, toda da bi se vrstile, ostane v bodoče le pobožna želja narodnih sanjačev in prevelikih idealistov.

Danes je glede narodnih noš naša naloga, da jih zbiramo in hranimo! Na Spod. Štajerskem dosedaj nismo imeli ne zavoda, ne društva, kateremu bi se lahko izročevali ostanki nekdanjih noš. Kranjci s svojim muzejem pa se niso hoteli ali niso znali postaviti na vse-slovensko stališče. A letos smo tudi štajerski Slovenci dobili središče in ognjišče za svoje narodopisne težnje, namreč „Zgodovinsko društvo“ s sedežem v Mariboru. Vsakdo ve sedaj, kam mu je pošiljati za slovensko narodopisje važne reči.

Spodnještajerski Slovenci imamo v narodnih nošah bogato in zanimivo preteklost. In kdo bi ne videl rad samozavestnega Pohorca v suknji, ki je bila baje zelo podobna francoskemu fraku? Ponosni Murski poljanci, Ščavničarji in Pesničarji bi se nam predstavljali v kakem narodopisnem muzeju v slovutih brgušah, kratkih robačah in srebrnogombnih telovnikih, po zimi pa v kožuhih domačega pridelka. Ptujski poljanci imajo še sedaj svoje posebnosti v obleki, posebno ženske. Savinjska narodna noša je slovela zaradi svoje lepote in dragocenosti. Posavljani so nastopali nekdanj v gladkih, svetlih sareh, v širokih, nebarvanih

platnenih hlačah in z zajčjeki na glavi. V šmarnskem okraju se še vidijo ob ženitovanjih ostanki nekdanje narodne noše, ki je bila v onih krajih običajna. Le skupno smo tukaj imenovali prebivalce nekaterih okrajev, sicer pa je bilo v vsakem okraju še zopet mnogo različnosti v nošah.

Na potovanju po zahodnem Balkanu sva s prijateljem najbolj občudovala narodopisni oddelek deželnega muzeja v Sarajevu. Kakor se veseli otrok nad lilikami, enako veselje, toda razumno, obhaja omikane človeka pri pogledu na figurine v krasnih pestrih narodnih nošah! In na narodopisni razstavi v zlati Pragi l. 1895. smo se mlajši slovenski obiskovalci, ki še nismo prav pojmovali pomena statističnih tabel, diagramov in enakih podatkov v drugih oddelkih, pač najrajši mudili v levem oddelku narodopisne palače, kjer smo gledali tipične obraze iz različnih češkoslovenskih krajev ter se divili lepoti narodnih noš Hanakov, Valahov, Slovakov, Horakov in drugih prebivalcev češkega ozemlja. Sad češke narodopisne razstave je Narodopisni muzej v Pragi.

Zakaj bi se tudi mi spodnještajerski Slovenci ne osokolili in ustanovili našemu „Zgodovinskemu društvu“ narodopisnega muzeja? O potrebi in veliki kulturni vrednosti takega muzeja ni treba izgubiti niti besede, ker smo v

lasti. Večkrat sem že prosil nj. ekscelenco g. cesarskega namestnika, naj naroči političnim oblastem, da dopisujejo slovenskim občinam in okrajem slovensko, da jim bo dopis vendar razumljiv; toda vse zaman. Še le pred kratkim dobil sem zopet od neke občine nujno prošnjo, naj bi posredoval, da dobiva ista občina in obenem tudi vse druge slovenske občine dopise od političnih oblastij v slovenščini. Ista občina toži, da ji delajo nemški dopisi grozne sitnobe ker minejo včasih po cele ure, predno se dobi človek, ki županu nemški dopis raztolmači, naj si bo že prav ali napačno. Če dobijo potem politične oblasti napačne podatke, krive so si same, ker tako zahtevajo. Gospoda moja! Tako žalostne razmere vgnezdile so se v deželi pri političnih in deželnih oblastih. Če se občine potegujejo za svoje pravice ali se pritožujejo zoper kričeče krivice, tedaj grozi se jim z denarnimi kaznimi. In če slovenski poslanec te popolnoma opravičene pritožbe na pristojnem mestu prijavi, drzne se ga predsednikov namestnik finančnega odseka opomniti k redu in celo trditi, da ni res, da bi se Slovincem godila krivica. Še drugo prošnjo bi imel do nj. ekscelence cesarskega namestnika in mislim, da smem v tej zadevi tudi v imenu drugih gospodov govoriti. Prosim, da bi politične oblasti saj nekoliko hitreje reševale razne prizive in dopise. Dostikrat se mora čakati cele mesece, preden se akt reši.

Že pred leti opozoril sem na velike krivice, ki se godijo Slovincem na spodnjem štajerskem na železnici. V prvi vrsti mi je omeniti deželnih železnic. Pri teh imajo postaje samo nemške, Slovincem nerazumljive napise. Ravno tako kliče sprevodnik postaje samo nemško, da Slovenci niti ne vedo, kje so. (Klic: »to je pa že preveč«) Tako kliče n. pr. na železnici Poličane—Konjice eno postajo »Plankenstein« in drugo »Gattersdorf«. Ta imena so Slovincem čisto neznan, znani so le kraji »Zbelovo« in »Dražinjavas«. Ta domača imena ljudje razumejo. Na progi Celje—Velenje kliče sprevodnik »Sachsenfeld, Heilenstein in Ritzdorf«. Slovensko, — in ti kraji so popolnoma slovenski, — se zovejo »Žalec, Polzela« in »Rečica«. Mislim toraj, da to nikakor ne kaže očetovske skrbi večine deželnega zbora proti nam Slovincem, če se nam v enomer delajo teške krivice. Čudno je pa, da se na deželnih železnicah vendar nahajajo slovenski napisi, namreč: »Pozor na vlak!« Zakaj ta nedoslednost? Če je bilo potrebno, ta napis »pozor na vlak!« napraviti v slovenskem jeziku, zakaj

ne bi bilo potrebno, da se napravijo v slovenskem jeziku tudi napisi na železničnih postajah?

Kako malenkostno in silno krivično postopa deželna uprava tudi v drugih zadevah proti nam Slovincem, se vidi iz tega, da se nahajajo na deželnih napravah, katere so ustanovljene na Spodnjem Štajerskem, n. pr. na bolnišnicah, hiralnicah, deželnih trsnicah, viničarskih šolah, na deželnih boletnih uradih samo le nemški napisi, čeravno imajo vsi sloji prebivalstva pravico, v nje zahajati in bi morali tudi znati, kaj pomeni eden ali drugi napis. To je naravnost rečeno: neizmerna brezobzirnost nasproti slovenskemu narodu in tretjina štajerskih prebivalcev smo Slovenci!

Omeniti še moram nekaj besed o šoli, zastran katere je že včeraj govoril moj tovariš Roškar, menim namreč sadjerejsko in vinorejsko šolo v Mariboru. Izmed vseh 174 kmetijskih šol, — toliko jih je bilo koncem leta 1902 v Avstriji — so samo 3, na katerih se poučuje slovensko. Delimo te kmetijske šole v tri vrste: 1. Visoke šole, kakor imamo eno na Dunaju in eno v Krakavi; 2. višje ali srednje šole za razne predmete kmetijstva, vseh skupaj 20 3. Slednjič imamo še 152 nižjih kmetijskih šol. Obiskovalo je te kmetijske zavode koncem leta 1902. 6431 učencev. Več kakor dve tretjini teh učencev (4475) bili so kmečki sinovi in sinovi gozdarjev. Od 174 avstrijskih kmetijskih šol jih je pet na Štajerskem, in sicer 1. gozdarska šola v Bruku, 2. kmetijska šola v Grottenhcfu, 3. gozdarska šola v Gussverku, 4. sadjerejska in vinorejska šola v Mariboru in 5. vrtnarska šola v Gradcu. Na vseh teh štajerskih kmetijskih zavodih je pa učni jezik nemški. S slovenskim učnim jezikom so v celi Avstriji le trije poljedelski učni zavodi, in sicer v Gorici, na Grmu, in pa gospodinjstva šola v Ljubljani. Nemških takih šol je bilo leta 1900: 70, čeških: 63, poljskih: 17. itd. Kmetijska šola v Grottenhcfu ima dva letnika in pripravnico, ona mariborska 3letnike. V naznanilu poljedeljskega ministerstva z leta 1900. je ta-le opomba: na sadje- in vinorejski šoli v Mariboru je poduk v prvem letniku za slovenske gojence slovenski. »To bi bilo veselo! Toda je pa tudi v resnici tako? Ni mogoče; zakaj niti eden izmed učiteljev ne zna slovensko. (Klic: morda govori slovensko, a slovensščine v pismu ni zmožen.) Namez tega letnika je le, da Slovence nekoliko nemščini privadijo, da potem v drugem in tretjem letniku razumejo nemška predavanja. Na ta

tem vsi enakega naziranja. Najlepši začetek pa bi se storil z nabiranjem naših narodnih noš! Tako nabiranje je v gmotnem oziru najlažje in bi našlo med ljudstvom tudi največ zanimanja in sodelovanja. In tudi skrajni čas je za narodne noše, da jih zbiramo in hranimo, sicer bo prepozno! Ako bi bil ta korak storjen, vzbudilo bi se polagoma zanimanje tudi za vse druge panoge narodopisja.

„Zgodovinsko društvo“ za slovenski Štajer je mlado in nima sredstev, da bi samo vzelo v roke nabiranje narodnih noš. Zato je potrebno, da vsak okraj sam začne svoje narodne noše po navodilih „Zgodov. društva“ nabirati in jih da potem društvu hraniti. Za narodopisno razstavo v Pragi, ki je imela namen, ustanoviti narodopisni muzej, se je priredilo po posameznih okrajih blizo 200 razstav in na tisoče narodopisnih shodov. Samo dijaki so priredili okoli 1400 takih shodov. Da se omogoči razstava in ustanovi muzej, za to je deloval nazadnje in se zanimal ves češki narod!

Če v počitnicah prihajajo potovalci iz drugih dežel v naša mesta Maribor, Ptuj in Celje, kaj jim naj pokažemo slovenskega? Edino lepe stavbe Narodnih domov, a v njih? Plesno dvorano, in eno, dve sobani — za pitje! Ali je to vse naše kulturno delo? Če ima peščica spodnještajerskih renegatov tri še dokaj zanimive muzeje, bi pol milijona

spodnještajerskih Slovencev vendar lahko imeli in vzdrževali vsaj en muzej!

Za ustanovitev spodnještajerskega slovenskega muzeja začnimo delovati z nabiranjem naših narodnih noš. Za to je treba seveda precej idealnega narodnega navdušenja in resnobnega dela. In ker se ta dva predpogoja nahajata osobito in gotovo pri našem vseučiliščnem d'ijaštvu, bogoslovnem in posvetnem, obrachamo se do njega, naj ono vzame po navodilih, ki jih bo dobilo na željo pri „Zgodovinskem društvu“, z nabiranjem narodnih noš in ako se da, tudi drugih narodopisnih predmetov. Za stroške se mu ni bati! Naše narodno razumništvo je v takih rečeh radodarno z nasveti in denarjem! Naša probujena kmetška mladina pa mu bo najboljša in najpridnejša pomagalka pri iskanju po stvareh na rodopisne vrednosti. Kako častno bi bilo za nas spodnještajerske Slovence, ako bi že v prihodnjih počitnicah bili povabljeni na kako okrajno, četudi še tako skromno narodopisno razstavo!

Spoznavajmo bolj svoj narod, da ga bomo bolj ljubili. Dokažimo svetu, da zares stojimo v vrstah omikanih narodov!

način pa zgubijo Slovenci popolnoma eno leto. Radi tega pritoževal se je gosp. Roškar, pa odgovorilo se mu je: za Slovence je velika dobrota, če se naučijo nemščine.

(Konec pride.)

Dopisi.

Iz Oplotnice. (Še enkrat občinske volitve.) Naša slovenska zmaga pri občinski volitvi dne 9. novembra t. l. ne da miru voditeljem naših posilinemcev kakor so: Franc Jonke, Anton Kriechbaum, posilinemec Fr. Stermschek, krojač iz Žič, I. Kos st. in ml., A. Obrul, A. Walland, oba Hafenrichterja in dr., koji vsi od slovenskih grošev živijo in so skoro vsi razun zadnjih dveh na Slovenskem rojeni ter nekateri kot n. pr. Obrul le za silo nemški lomijo. Ti so v 25. številki »Štajerca« svojo jezo izlili čez tiste, ki so jim bili krivi, da so propadli pri volitvi. Nemški oplotniški zmaj je bil navajen skozi vsa leta nas Slovence zatirati in ker se je posrečilo, ga smrtno raniti, se je silno razburil že pred volitvijo, tako da je kratko pred začetkom volitve g. komisar dr. pl. Weiss k domačemu župniku stopil in je rekel: »Gospod, duhovi so silno razburjeni in se je bati, da se kaj zgodi. Vi imate veliko upliva, posredujte sedaj, da se duhovi pomirijo.« In ko se je gospodu zagotovilo, da bodo Slovenci mirno za pravično reč glasovali, se je tudi gospod komisar potolažil. In zdaj pravijo ti gg. veliki Nemci v svojem »Štajercu«, da se je zlorabila vera, da ako se nam ne da poblastilo, da se Bogu zamerijo in da ni čuda, ako vera peša. Dopisun »Štajerca« pač ne ve ali noče vedeti, kaj se pravi vero zlorabiti. Naši slovenski volilci vedo, kakor se jim je pri vsaki priložnosti razlagalo, da je za nje sramotno, ako pustijo, da naši verski in narodni nasprotniki nad nami gospodujejo in vsepovsod pravične tirjatve odbijujejo, kakor se je zgodilo l. 1882, ko ni hotela občina vkljub ukazu c. kr. okr. glavarstva in knezoškofijstva kaplanije popraviti, tako da smo bili dalje časa potem brez gospoda kapelana. Ali ko se je jim l. 1884 postavno za naše pokopališče lasten grobokop nastavlil, so občinski predstojniki, od katerih se sedaj dva živita, od gospoda župnika tirjali, da naj to naredbo očitno kot zmoto prekličje. Ker on tega ni storil, so oni 13. jan. 1884 po občinskem slugi očitno po božji službi na cesti preklicali, da gospod župnik nima te pravice in da mora to ostati po starem. Vsled pritožbe gospoda župnika proti takemu čudnemu postopanju, je c. kr. namestništvo v Gradcu dne 17. dec. 1885 spoznalo, da je oplotniška občina krivo ravnala. In ko se je po dolgoletnem trudu začela stavba nam prepotrebne nove cerkve l. 1895., bila je zopet oplotniška občina s svojim zastopom, ki je temu pretežavnemu delu z vso močjo — a hvala Bogu zastoj — nasprotovala, ker postavila se je cerkev in sicer tako lepa, da je bila od ces. kr. nadinženirja imenovana v pismeni oceni: »Znamenita umetnost«. Tudi so v našem občinskem zastopu nekateri gospodje, koji niti na Božič ali Velikonoč ne grejo v cerkev.

Zato se je volilcem lahko dokazalo, da oni naših verskih potreb nikjer ne podpirajo, kakor so tudi letos zaradi krivo tolmačenih besed g. župnika storili po tožbi zavoljo žaljenja časti. In ti naši nemški poštenoviči, ki so hoteli 9. nov. pri obč. volitvi s tem prodreti do zmage, da je krojač Stermschek predlagal naj se poblastilo volilke Marije Klančnik kot pravo potrdi, čeravno je bila podpisana Katarina K. ali poblastilo Walburge Wuser, katere mož še živi in Marije Koprivnik, katera je dala naši slov. stranki poblastilo ne pa nasprotni, itd. In zdaj še pravijo, da gre za naš lakomni, nikdar polni žep in za naše ničvredne namene. »O vi radodarne velikonemske duše, pogledite si enkrat našo podružnico sv. Barbare, za katere popravilo je g. župnik iz svojega nikdar polnega žepa plačal 2500 gld ali našo novo

cerkev in novo župnišče, ki bo skupno stalo nad 130.000 gld. Kje so pa dela vaše radodarnosti? Ovadbe in nevoščljivost zavoljo vsakega vinarja, katerega si Slovenci pridobimo in pa 130 % občinskih doklad.

Lepa vam hvala za vašo radodarnost. Ž njo niste za občinske reveže ne za druge potrebe kaj zdatnega storili, in nestorjena dela vas tudi obsojujejo.

Od Sv. Ilija v Slov. goricah. (Nova prikuha.) Zelve, solato, krompir in kaj enacega pozna in ima za prikuho vsak zemljan. A mi Šentiljčani smo naprednjaki tudi v iznajdbi jedil. Naš goltanec je sladkosneden, bolj ko ga štegeče, bolj mu diši. S to le lastnostjo naših goltancev smo prišli nehote na iznajdbo nove prikuhe. Mi smo dali tej novi prikuhi ime: dolgi nosi! Žalibog moramo jo mi štiljski Slovenci sami kupovati, če se te jedi kateremu »zlušta«, pri naših Nemcih in posilincih. Ni vsaka zemlja za gobe, pa tudi dolgi nosovi ne rastejo kjer si bodi. Tudi mesec upliva na to rastlino. Tako smo n. pr. opazovali, ko je naše nemčurčke trkala polna luna, takrat jim je pognala ta zelenjad peden na dolgo iz obrazov. Čudno je tudi to, da bolj ko kateremu izpadajo lasi, tem bolj pridobiva dolgi nos. Kar se tiče časa, so dolgi nosovi posebno storili takrat, ko so v Št. Iljskem potoku pocrkale ribe. Dneva in ure več ne vem, pa pri g. Johanu Repnigg lahko zveste, kdaj je to bilo. Tudi tisto leto, ko je prošil g. Bračko za gostilno, nismo trpeli pomanjkanja na dolgih nosovih. Iz novejše dobe pa so v zgodovini dolgih nosov posebno znameniti dnevi: 27. avgust (dan volitve obč. odb.), 27. oktober (tožba proti g. Roškarju) in 16. december (prizivna obravn. proti g. R.). Pa da povem na kratko, zdaj imamo v Št. Ilju te novodobne prikuhe že toliko, da nameravamo nemški hotel opustiti in napraviti istotam zalogo ali kakor se pravi pa nemški: magazin za dolge nosove. Tudi novo društvo snujemo pri nas. Imenovalo se bo: nosorog.

Škoda le, da nas Slovencev ne pustijo zraven. Komur se te izvrstne prikuhe »zlušta«, naj le seže po nji — zlasti za praznike. Dobiva se na drobno, še rajši pa jo prodajajo na debelo, ker je imajo v zalogi ogromno. Jaz sam še je nisem poskusil, pa je tudi ne maram, ker sem in ostanem prijatelj zelja. A ono pesem: »Kaj si kos, če ti raste dolgi nos« pa itak rad prepevam.

Sv. Barbara v Halozah. (Podporno društvo za šolske mladino.) V slogi je moč. Morda se dandanes noben rek bolj ne upošteva kakor navedeni. Vsi stanovi se več ali manj združujejo, da bi posamezniki na eni strani drug drugemu pomagali ter ložje obstali v boju za obstanek, na drugi pa se zopet v družbi razvedrili po napornem delu. Nastalo je vsled tega mnogo najrazličnejših društev, izmed katerih je vsako več ali manj potrebno. Med najpotrebnejša društva pa prištevamo ona, ki se bavijo s podporo ubogih. To blago delo bode prevzelo tudi »Podporno društvo ljudske šole pri Sv. Barbari v Halozah«, ki se ravno snuje in kojega namen je: oskrbovati uboge učence z obleko in učili, je kako drugače podpirati, v zimskem času dajati učencem toplo kosilo, kmetijski nadaljevalni tečaj na tamošnji šoli pospeševati ter pripomagati ubogim, pa nadarjenim učencem k vstopu v kako srednjo ali strokovno šolo.

Kdor razmere v Halozah le količkaj pozna, bo mi moral pritrditi, da je bilo tako društvo že davno prepotrebno. A vendar ga ni kazalo do sedaj ustanovljati, ker ni bilo upati, da se nabere dovolj udov. Danes stoji stvar drugače. Dobrodelnemu podjetju je na čelu obitelj barona Kübeck, koja je pristopila z lepo svoto kot ustanovnik ter ob enem obljubila, da nabere udov med svojimi sorodniki in znanci.

Društvu je vsled tega obstanek zagotovljen; a k uspešnemu delovanju njegovemu pri temu številu otrok — tukajšnje šole jih obiskuje čez 500, od katerih moremo naj-

manj 400 uboge imenovati — smo primorani, prositi vse prijatelje šole, koji se le količkaj zanimajo za tukajšnje mladino, da pripomorejo po svoji moči. Vsak najmanjši prispevek se hvaležno sprejme. Udnina, ki je za redne ude najmanj 2 K na leto, za ustanovnike pa najmanj 20 K enkrat za vselej, se naj blagovoli poslati blagajničarki osnovalnega odbora gospej baronici Adalberti Kübeck na Borlnu.

Društvo namerava najprej razdeliti platno, volno in drugo potrebno tvarino med učence, da bodo izdelovale pod vodstvom učiteljice ženskih ročnih del perilo in drugo obleko, katera se bode nato prihodnje jesen razdelila med uboge. Velecejenim gospodom trgovcem bode mo vsled tega še posebno hvaležni, ako vpošljejo prej navedene tvarine. — Podpirajte nas, uboge Haložane, za kar vam bomo vedno hvaležni.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Občni zbor katol. slov. političnega društva »Sloga« v Ormožu se vrši dne 29. decembra 1903 ob 2. uri popoldan v prostorih okrajnega zastopa. Dnevni red: 1. Poročilo vodstva o delovanju in stanju društva. 2. Volitev novega vodstva. 3. Slučajnosti.

Slov. katol. politično društvo na Rečici v Sav. dolini bo imelo svoj občni zbor dne 27. decembra t. l. popoldan na Rečici. Kmetje, udeležite se shoda, da pokazete, kako se zavedate svoje narodnosti.

V Zrečah bo tamošnje politično gospodarsko bralno društvo »Straža« imelo občni zbor v nedeljo, dne 27. decem. po večernicah v prostorih g. Vidmajarja. Med ostalim bode g. potovalni učitelj Goričan poučeval o gospodarstvu.

Spremembe v politični službi. Okraj. komisarjem sta imenovana začasna okrajna komisarja gg.: Oskar baron Warsberg in dr. J. vitez Koch-Thannheim; začasnim okraj. komisarjem sta imenovana namestniška konceptna praktikanta gg.: Štefan baron Neugebauer in dr. R. Bresar.

Iz pošte. Poštnim nadčficialom je imenovan v Gradcu g. Fran Lah, oficalom v Celju g. Jos. Kosi v Celju. — Prestavljena je poštna upraviteljica g. Matilda Albrecht iz Konjic v Brežice in poštna upraviteljica g. Marija Zupan iz Brežic v Konjice.

Spremembe v finančni službi. Prestavljena sta finančna nadpaznika gg. Franc Bosina od oddelka Maribor I k oddelku II in Martin Ermenec iz Laškega v Žalec.

Častnim občanom so tudi imenovali občine Biš in Trnovška vas svojega rojaka, blg. g. dr. Josipa Kronvogelna, c. kr. dež. sod. svetnika pri Sv. Lenartu v Sloven. gor. Čestitamo!

Občina Orehova-Hotinja vas je imenovala v občinski seji dne 17. t. m. č. g. župnika Franca Hirti in vrlega župana g. Franca Pišek svojim častnim občanom. Iskreno čestitamo!

Mariborske novice. Minoli petek je bil obsojen 17letni mesarski učenec Valentin Majcen iz Varaždina na štiri dni ostrega zapora, ker je ukradel Francu Zagošek iz Ptuja zimsko sukno. — V nedeljo dne 3. januarja 1904. uprizori tukajšno bralno in pevsko društvo »Maribor« ljudsko igro: »Na Osojah.« — Škratica se vedno bolj širi. Od 3. do 17. decembra je umrlo na tej bolezni 15 otrok. — Pri tukajšnjem trgovcu L. Blau je kradel dalje časa njegov hlapec različno blago. Slednjič so ga pa zasačili ter je moral v luknjo. — Talijo za rešitev življenja v znesku 52 K 50 v je dovolilo namestništvo čevljarskemu pomočniku Francu Žalkovič, ki je rešil dne 12. avg. t. l. Janeza Zacha

iz Drave. — V nedeljo dne 27. t. m. vprizori društvo kat. rokodelcev v svojih društvenih prostorih igro: »Ave Marija.« — Na tukajšnjem trgu se prodaja perutnina, ki je okužena. Pripetilo se je že gospodinjam, ki so kupile perutnino za praznike, da so jim živali pocrkale. — 11letni Jožef Wacke, sin nekega krojaškega pomočnika, je ukradel dne 17. t. m. iz nekega stanovanja na stolnem trgu zlato ženske uro. Mladega tatu so še isto popoldne prijeli. — Zadnje nedelje je imelo katol. del. društvo svojo božičnico, pr kateri so se obdarovali otroci ubožnih udov s koristnimi darili. Podarilo se je 148 otrokom. Predsednik društva, vlč. gosp. kanonik M. Matek so imeli lep nagovor. Izročili so tudi pozdrave od milost. knezoškofa, ki so bili zadržani. — Žvinski gonjač Ant Napast iz Slov. Bistrice je gnal minolo soboto dve kravi v Maribor. Zvali ste imeli popolnoma krvave noge ter sta se komaj premikali naprej. Kljub temu ju je Napast neusmiljeno pretel in preganjal, dokler ga ni policaj prijel ter ustavil trpinčenje živine. — Kakor znano, je kupil trgovec Worsche od trgovca Grubitscha trgovino v gosposki ulici. Pozneje je zatrjeval Grubitsch, da pri popisovanju blaga za odkup ni vzel v zapisnik zaboj sukna. Zaradi tega je tožil Worsche Grubitscha, ki je bil obsojen na 100 kron, ali pa deset dni zapora. Grubitsch je obogatel s slovenskim denarjem. — V nedeljo, dne 20. dec. je tukaj umrl Gabrijel pl. Maronič, c. in kr. polkovnik v pokoju. Bil je zelo priljubljen v narodnih krogih. Rojen je bil na granici na Hrvaškem in bil vedno zvest sin svojega naroda N. v m. p.!

Slovenska božičnica v Mariboru. Včeraj, dne 23 t. m. se je obhajala v zavodu čč. šolskih sester božičnica slovenskega otroškega vrta. K božičnici je prišlo mnogo mariborskih Slovencev in Slovencev, ki so z zanimanjem gledali veselo igranje in srčno predavanje ljubkih otročičev.

Kronike + gosp. Slekovec. Od več strani se je izrazila želja, naj bi se kratko popisalo življenje in slovstveno delovanje prezgodaj umrlega g. Slekovec. Ogromno njegovga dela pa tiči v kronikah raznih župnij, zatorej se podpisani obrača z uljudno prošnjo na vse one veleč. župnijske urade, ki imajo kronike od g. Slekoveca celoma ali vsaj deloma, da mu v kratkem to blagovolijo naznaniti, kakor tudi, kedaj je dotično kroniko spisal, koliko obsega, ali jo je sam prepisal ali pa le pomagal z gradivom. Ako ima kdo zgodovinsko in slovstveno zanimiva pisma od njega, naj jih blagovoli poslati podpisnemu. Ko se porabijo, se mu po želji vrnejo. — Fr. Kovačič, profesor bogoslovja v Mariboru.

Vplačevanje davkov v I. četrletju 1904. V I. četrletju 1904. se morajo vplačati naslednji davki do sledečih obrokov: 1. Zemljiščni, hišno-razredni in hišno-najemninski davek, potem 5° davek popolnoma ali deloma davka prostih poslopij itd. prvi mesečni obrok do 31. januarja, drugi do 29. februarja, tretji do 31. marca. 2. Splošni dohodninski davek in davek podjetij, ki so obvezna dati račun do 1. januarja.

Bik, na sprehođu v mariborskih ulicah. Minolo nedeljo popoldan je bila v Mariboru velika gonja. Dvema mesarskima pomočnikoma mesarja Tscherne je ušel bik, ko sta ga gnala skozi tržiško cesto. Bežal je po mariborskih ulicah na sprehođ, da so ljudje bežali prestrašeni na vse strani. V Jožefovi ulici bi se bilo skoraj posrečilo ga ujeti. Pregarjalci so metali za njim zanjeke. V jedno se je bik zapletel in hoteli so ga privezati k leseni ograji ob cesti. Toda: ne boš ga, si je mislil bik, skočil kvisku in ograja je ležala na tleh. In dalje je dirjal vesel zlate svobode. Prišel je pri svojem sprehođu tudi na dravski most, čez katerega so takoj zaprli promet, ker so se bali, da bi katerega poslal v Dravo vode pit. Na mostu pa je brčkone bik zaslutil, da ne uide svoji osodi, kajti hotel je storiti samomor ter skočiti z mosta v Dravo. Mislil si je, bolje če se

„Vzajemna zavarovalnica“

v Ljubljani Dunajska cesta št. 15 Medjatova hiša

vzprejema zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in poljskih pridelkov proti požarni škodi, kakor tudi zvonov proti poškodbam. — Pojasnila daje in vzprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice v pritličju Medjatove hiše na Dunajski cesti v Ljubljani, a tudi po slovenskih deželah nastavljeni poverjeniki.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“ je edina slovenska.

Zavaruje pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico. Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost. 524 42

Rojaki zavarujte svoje imetje pri domačem zavodu!

Svoji k svojim.

Oddaja stavbe.

Na sedanjo šolsko poslopje v Framu se naj 2. nadstropje dozida, tako da se pridobe tri nove učne sobe in potrebna stranišča, sedanje učne sobe pa primerno razširijo.

Posamezna dela stavbe se bodo oddala v štirih skupinah potom pisemenih ponudb (efert) na podlagi v proračunu se nahajajočih izneskov.

K prvi skupini pripadajo vsa zidarska, kamnoseška in kleparska dela, proračunjena na 19685 K 40 h.; k drugi skupini ključarska, steklarska, pleskarska in slikarska dela, proračunjena na 5246 K 97 h.; k tretji skupini tesarska dela v iznesku 4707 K 48 h. in k četrti skupini lončarska dela v iznesku 670 K; skupaj 30.309 K 85 h.

Stavbeni operat, obstoječ iz stavbenih načrtov, stroškovnika, stavbenega dovoljenja in stavbenih pogojev je razpoložen v pisarni šolskega vodstva v Framu in pri c. kr. okrajnemu glavarstvu v Mariboru (stavbeni oddelek) v upogled.

V lastnoročno podpisanih ponudbah je treba napisati krstno ime in priimek, prebivališče in značaj ponudnika, dalje vsoto, katero misli od proračunjenega izneska odpuštili v odstotkih, p tem priložiti 5 % varščine v gotovini ali papirjih od proračunjene cene dotične skupine in izjavo, da je ponudnik ves stavbeni operat pregledal in se s taistim brez pogojno strinja.

Tako opremljene ponudbe se naj najdalje do 6. prosinca 1904, 11. ure predpoldan kraj. šolsk. svetu v Framu pošiljajo.

Krajni šolski svet v Framu, 20. grudna 1903.

636 2-1

Blaž Vešnar, načelnik.

Anton Hermetter,

trgovina s špecerijo in deželnimi pridelki

„pri belem zajcu“ 572 8-5

v Mariboru, Tegetthofova cesta št. 9

Čast mi je slav. občinstvu v Mariboru in okolici naznaniti, da sem svojo trgovino oskrbel s samo svežim in najboljšim špecerijskim blagom, katero priporočam: najboljšo moko za kruh iz prvih ogrskih paromlinov, domačo svinjsko mast in zaseko, najboljše sveže rozine, cibebe, suho grozdje in pravo do mačo strd kakor tudi vsakovrstno južno sadje po najnižjih cenah. — Razven tega bom imel v zalogi vsakovrstne deželne pridelke ter istočasno opozarjam gospodinjje, da kupujem vse deželne pridelke po najvišjih cenah. — Cenj. in obilnim naročbam se priporoča z odličnim spoštovanjem

Anton Hermetter, trgovina „pri belenu zajcu“.

DEMETRIJ GLUMAC,

kotlar v Mariboru

Kaserngasse št. 13.

Kaserngasse št. 13.

priporoča svojo veliko zalogo kotlov za kuhanje žganja, kotlov za perilo in peronospera brizgalnice.

Izdeluje in popravlja vsakovrstna v njegovo stroko spadajoča dela točno in poceni. 265 29

Ravnokar je izšla

Družinska pratika

za leto 1904.

„Družinska pratika“ za leto 1904

s krasno barveno sliko: Sveta družina na ovitku, ● je najlepša izmed vseh slovenskih pratik. ● Nje vsebina je zelo zanimiva in raznovrstna ter ima mnogo ličnih slik. — Cena posamnim komadom 24 vinarjev. Odjemalci na debelo dobe jo mnogo ceneje pri naslednjih tvrdkah v Ljubljani: 546 5 Auer-Korenčan, J. Kordik, A. Krisper, H. Ničman in V. Petričič

Dobiva se in zahteva naj se v vseh trgovinah na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, v Istri in na Goriškem.

Amerika.

Odhod iz Havre vsako soboto.

Vozni listki od francoske družbe.

Dobra in hitra vožnja, izvrstna hrana z vinom in likerjem. — Natančnejša pojasnila zastoj in franko pod naslovom: Französische Linie, Wien IV., Weyringergasse 8. 549 10-6

Anton Paoluzzi

pos. v Cittanovi, Istria,

prodaja lastnega vina.

Pinot (belo) po 17 novčičev liter,

belo domače „ 13 „ „

teran „ 14 „ „

Po tej ceni franko na postajo Trst;

v svojih sodih se podraži za 5%.

587 Vzorci se pošljejo zastoj. 7

Kuverte

priporoča

tiskarna sv. Cirila

v Mariboru.

Vizitnice

priporoča

tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za slovenske mladeniče in mladenke!

V sedanjem mledeniskem gibanju na Štajarskem in Koroškem bi ne smelo biti mladeniča in mladenke, ki ni čital knjige

Črtice iz slovenske zgodovine.

I. Stari Slovani.

En komad stane samo 30 vin., s pošto vred 33 vin.

Namesto denarja se lahko vpošljejo znamke.

••••• Kdor vpošlje denar za 12 komadov, dobi komad povrh. •••••

Dobi se

v tiskarni sv. Cirila v Mariboru, kor. ul. št. 5.

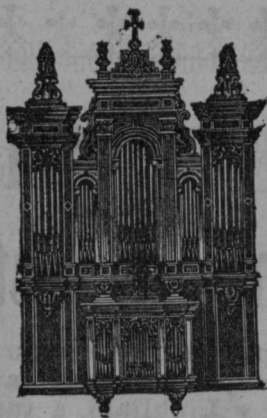

Iz
zapuščine
preč. gospoda
stolnega dekana
dr. I. Križaniča
in iz
lastne zaloge
priporočamo
sledede knjige:

Zavod
šolskih sester
v Mariboru.

Naročila sprejema tudi tis-
karna sv. Cirila v Mariboru.

1. Razlaga novega Velikega Katekizma I. in II. del. Oba staneta 6 K, elegantno vezana 7 K 40 h, Po pošti 30 h več.
2. Monsignore Fran Kosar, hišni prelat sv. Očeta, knez. škof. konz. svetovalec, infullrani stolni dekan lavantinski. (Kakih 30 izvodov.) Znižana cena 60 h, s pošto 70 h.
3. Bela žena ali Prva reč med štirimi poslednjimi. Drugi popravljeni in pomnoženi natis. Komad sedaj po 20 h, s pošto 25 h.
4. Rimska božja pot ali Slovenski romarji. Cena sedaj 20 h, s pošto 25 h.
5. Sveto vodilo z različnimi molitvami in pobožnostmi za šolske sestre III. reda sv. Frančiška. Velja v platno vezano 2 K 80 h, v usnje z zlato obrezo 3 K 50 h. Po pošti 20 h več. Sveto Vodilo je posebno primeren molitvenik za dekleta in žene tretjerednice. Spisan je kakor nalašč za nje ter obsega različne pobožnosti, katere opravljajo tretjerednice med letom.
6. Molitvenik za gojenke zavoda šolskih sester iz III. reda sv. Frančiška v Mariboru. Stane v platno vezan z rudečo obrezo 1 K 40 h, v usnje vezan z zlato obrezo 2 K. Po pošti 20 h več. To je najnovejši molitvenik ter obsega razven navadnih molitev različne pobožnosti: v čast presvetega srca Jezusovega in Srca Marijinega, v čast Božje previdnosti, brezmadež. Spočetja Dev. Marije, sv. Jožefa, sv. Antona, sv. Alojzija, sv. Filomene itd. Spisan je v prvi vrsti za domače gojenke, vendar pa je tako urejen, da služi izborno posebno onim dekletom, ki stopijo iz šole, pa vsem samskim tretjerednicam. Urejen je po novem katekizmu ter se dobiva v slovenskem in nemškem jeziku. 609 3-2

Izdelovatelj orgel
Ivan Milavec

(Goršičev učenec)

Ljubljana Cerkvene ulice Ljubljana
se priporoča najljubše preč. duhovščini in cerkvenim
predstojništvom v strokovno dovršeno izdelovanje

novih cerkvenih orgel

po najnovejših, zanesljivih in izkušenih sestavih.

Vsakovrstna popravila in predelovanja izvršuje z naj-
zanesljivejšo natančnostjo po najnižjih cenah.

585 6-5 **Svoji k svojim!**

Narav. francosko žganje

ki je iz domačega vina izločen (ekstrahiran) alkohol (mlad konjak), in je od vseh zdravnikov priporočeno zdravstveno, dušo in telo poživlja-
joče sredstvo, ki pomaga posebno pri trganju po udih, izpadanju las, išijas, odrevenelosti, protinu (reumatizmu), glavobolu in zobobolu. Ena steklenica 1-20 gl. z navodilom vporabe.

Stari konjak se priporoča posebno rekon-
valescentnim, bolnim na že-
lodcu in oslabelim na krvi. Steklenica 1-50 gl. — Pri naročitvi 4 steklen. se pošiljatev frankira.

Benedikt Hertl, posest. graščine Golič pri Konjicah, Sp. Štaj.
V zalogi pri Al. Quandest, trgovcu v Mariboru, gosposka ulica in v Mozirju
pri Martinu Šuster. 526 52-11

Suhe gobe, predivo, že-
lod, orehe, vsakovrsten
fižol, vsakovrstno žito,
suho in sveže sadje,
sploh vse dež. pridelke

— kupi —
Anton Kolenc
574 86 v Celju.

Razglas.

Od podpisanega sodišča se naznani, da je Ana Kotnik, posestnica na Spodnji Poljskavi, svojemu možu Francetu Kotnik, posestniku ravnotam, v smislu § 1238 obč. drž. zak. prepovedala njeno premoženje še za naprej oskrbovati.

C. kr. okr. sodišče Slov. Bistrica, oddel. I,
dne 9. decembra 1903. 616 3-2

R a z g l a s.

Razpiše se zniževalna dražba novega gospodarskega poslopja pri župnišču sv. Pankrac v Gornji Ponikvi.

Vse delo je proračunjeno na K 9.400.—

Načrt, podrobni proračun in stavbeni pogoji so na ogled pri županstvu Velika Pirešica kot načelništvu cerkveno konkurenčnega odbora.

Dražba se vrši **dne 30. decembra 1903**, popoldne ob 1. uri na licu mesta Gornja Ponikva. Dražbitelj mora položiti pred dražbo 10% varščine.

Cerkveni konkurenčni odbor Velika Pirešica,
dne 12. decembra 1903.

618 2-2

Jernej Štefancič, načelnik.

Na svetovni razstavi v Parizu l. 1900 „Grand prix“

Svetovnoznani ruski karavanski čaj
brata

K & C Popoff v Moskvi.

Zalagatelj več evropskih dvorov.

Najfinejša marka.

Postavnoreg. varšv. znamka.

Dobi se v originalnih zavitkih v vseh boljših trgovinah. 556 10-8

Nova trgovina!

Slavnemu občinstvu naznanjam, da otvorim
dne 7. decembra 1903

v Celju, Graška cesta št. 43
(pri gostilni „Stadt Graz“)

trgovino z raznovrstnim žganjem
in likerji
na debelo in drobno.

Vsakega odjemalca zagotavljam, da se bom potrudil postreči najboljše, točno in po jako ceni.
Za obilna naročila se priporoča

Robert Diehl,

trgovec. 608 2-2

Karol Kociančič

268 11

kamnoseški mojster v Mariboru

Schillerstrasse 25

se priporoča v izvrševanje vseh cerkvenih del, grobov, nagrobnih kamnov in stavbinskih del, podob in ornamentalno-kiparskih del, kakor tudi popravila na istih. — Vzorci in proračuni.

BOŽIČNA PRILOGA.

Angeljska božična pesem.

Kaj slišimo milo doneti
Iz sinjih nebá visočin?
Kdo vzbuja na blažene čase
Nam v srcu veseli spomin?
Ah — angelji božji sladkó
Najkrasnejšo pesem pojó.

Tje v Betlehem gledajo željno
Vesoljnega sveta oči,
Od koder se angeljska pesem
Čez celo stvarjenje glasi,
Razliya v neskončni vesmir
Veselja nebeškega vir:

V višavah razlegaj mogočno
Se večna ti slava, o Bog,
Na zemlji pa mir naj uživa
Adamov pravičen otrok!
Zveličar je prišel na svet
Peklensko gospodstvo zatret!

Človeštvo je v temi in zmotah
Želelo trenutek si ta;
Nebrojne se čule v nebesa
Ponižne so prošnje srca —
Raduj se, človeštvo, ker tvoj
Zveličar je rojen nocoj! ...

Že stokrat in stokrat odmeval
Po svetu te pesmi je glas,
A vedno enako je diven
Njen rajski in čudezni kras;
V oči nam prisili solzé,
Pretrése sleherno srcé.

Ko v jaslicah Dete zazremo,
Prižgemo božično drevó,
Zazdi se, da nam je odprto
V sijajni svetlobi nebó;
V njem angelji božji sladkó
Najkrasnejšo pesem pojó.

Le doni nam, doni, ti pesem,
Najlepša, kar svet jih pozna,
Užigaj najblažja čutila
Nam v vnetih globinah srea!
Prinesi nam ljubi mir v dar,
A Bogu pa slavo vsikdar!

Dr. Ant. Medved.

Božično drevesce.

F. M. Dostojevski. Pr. b.

Ali ste že opazili včasih male dečke, ki pred božičem po ulicah blodijo in beračijo? Lahko so oblečeni, kakor po letu; staro ponošeno ruto imajo trdno ovito okoli vratu in neprenehoma se vrteč okoli tebe ti ponavljajo svojo naučeno prošnjo.

Zebe vas, hitite, da bi kar najprej bili v toplem zakurjeni sobi, in zato se gotovo nemalo jezite na pobalnine, kateri okoli vas tekajo in vas zadržujejo. A vendar so med njimi tudi mnogi, ki po pravici zaslužijo vašo milosrčnost!

Toda o sličnem dečku vam ne mislim pripovedovati. Ta, o katerem hočem govoriti, je bil za beračenje še premajhen. Bil je star kakih šest let ali še toliko ne. Mogoče, da bi ga za eno ali dve leti tudi poslali beračit. Pa k stvari!

Bilo je zgodaj zjutraj. Ubožec se je prebudil v vlažni podzemski kamrici, ki je bila bolj kleti podobna, kakor stanovanju. Dečkova obleka je bila tako raztrgana, da se je še komaj skupaj držala. Sedel je na nekem zaboju in si kratil čas s tem, da je opazoval, kako se njegova sapa vzdiguje v megli proti visoko obokanemu stropu. Bil je lačen, ure so minevale. Vsak hip je pristopal k ubožnemu ležišču, kjer je ležala mati hudo bolana. Mesto pernic je bilo tu nekoliko slame, a pod glavo si je dela culico mesto mehkega zglavja.

Kaka usoda jo je privedla tu sem? Brezdvomno je prišla od nekod daleč in tu zbolela.

Bilo je pred božičnimi prazniki in zato ostalih prebivalcev te podzemске luknje ni bilo doma. Le v jednom kotu je zdihovala 80letna starka, katero je pri vsej bedi še mučil protin. Še pred nedavnim je bila pestunja, a sedaj je zgrbančena in oslabela čakala, kdaj da pride smrt po njo. Vedno se je hudovala, godrnjala in zmerjala fanteka, ki se je je vedno bolj bal. A vendar je stikal in iskal okoli. V veži je našel malo vode, zastonj pa je brskal le po kosu ali trdi skornjici kruha. In zopet se je približal ma-

terinemu ležišču, jo budil in klical, ker bal se je in nekako tesno mu je prihajalo v tej temi.

Nastal je večer in nikdo ni prižgal luči. Deček je tipal včasih po materinemu obličju in ni mogel umeti, zakaj da je tako mrzla in se ne zgane.

Potem si je zopet dihal na rokice in male prstece, da bi se vsaj nekoliko pogrel. Zraven matere je našel svojo čepico, del si jo na glavo in se neopazno splazil iz tega podzemskega brloga. Hotel je to storiti že davno, a bal se je velikega psa, ki je lajal na stopnicah.

Slednjič je bil na ulici. Ah, dobri Bog, kako veliko mesto je to! Vsepovsod polno lučij! Toliko jih še ni videl, odkar živi. Tako temno je bilo nasproti temu v rodni vasici, kjer je svetila le jedna svetilka in v oknih se luč niti videla ni, ker so bila okna z ledom omrežena. Zvečer, ko se je zmračilo, se ni nikdo na cesti prikazal. Vsi so se zapirali po kočah, le psi so lajali zunaj.

Zato pa se je krasno bivalo v sobici, toplo in ljubko. Tudi lakote ni poznal, a tukaj? Bog nebeški! Ko bi le košček kruha imel, ali vsaj skornjico, da bi ga glad dalje ne mučil. Ali kako je tukaj vse šumno in kako živo! Toliko lučij, ljudij, konj, vozov! Ko bi le ne bil tak mrz. Ljudje drviyo naprej, butajoč se, pa za njega se nikdo ne zmeni, nikdo ne mara vpokojiti njegovega gladu, kateri vedno silnej in silnej prihaja.

Naenkrat je zavil v drugo ulico. Oh, kako je široka in vendar mora paziti, da ga ne pohodijo. Pa glej tam velikansko, razsvetljeno okno, kaj je to? Tam za tem steklom je nekaka velikanska sobana in v nji drevo, ki sega do stropa. Zares, to je božično drevesce, okrašeno z zlatimi, srebrnimi in pestrimi papirčki in verižicami in na njem toliko sladčic in jabolk! Pod drevesom leže punice in mali konjički, ah, to je krasota! Po sobani teka polno otrok, vsi so lepo in čisto oblečeni, šaliyo se, igrajo se, skačejo, jedo in pijejo.

Ubogi deček vse to vidi, sliši, se čudi, da, smehlja se, pa pri vsem tem zopet ter še huje začuti svojo bedo. Noge ga začnejo

boleti, roke so mraza zarudele, prste se ne dajo pregibati in že se ne smehlja več — gorko plače in v trenutku teka dalje.

Na mah se ustavi pri drugem oknu in vidi drugo sobo z božičnim drevescem in na mizi je polno potic vseh mogočih vrst. Okoli mize sedi gospoda in deli pecivo vsakemu, kdor pride. Naš revček se bojazljivo približa k durim; duri se odpro in on stoji kakor omamljen, kajti vse kriči na njega in mu kaže, naj se odstrani. No vendar pristopi ena izmed gospa k njemu, mu poda mali denar na roko ter mu takoj odpre duri: ubogi otrok se prestraši in ker ima čisto otrple roke, mu denar pade iz roke in se po zemlji dalje potače, hitro odcinglja — a kam? Tega sam ne ve.

In zopet stoji pred oknom, okoli kate-rega se stiska množica ljudij. Tam za velikim steklom se tri prekrasne punčike vrte kakor žive, lepo opravljene v rudečo in zeleno obleko. Mali, stari možiček sedi zraven na stolu in pregiba z roko, kakor bi igral z nekakim ločecem, ostali pa pri tem kimajo z glavicami po taktu in se zdaj pa zdaj spogledajo. Tudi usta odpirajo, kakor bi govorili. Škoda, da se venkaj ne sliši. Medtem nekdo zraven njega razlaga, da so to le punčike. In temu se zopet smeje. Zares, takih igračic še nikdar ni videl v vsem svojem življenju.

V tem začuti, kako ga je nekdo potegnil zadaj za suknjico; naglo se obrne ter zagleda pred seboj pouličnjaka, že odraslega, ki ga udari in mu zbijje čepico z glave. Nastavi mu še nogo, deček se izpotakne in telebi na tla. Nekdo izmed okoli stoječih se zadere, ubožec preplašen hitro vstane in zbeži, kar ga noge neso.

Naposled je došel do velikega dvorišča, kjer je bil v zadnjem delu naložen velik kup drv.

»Tu je popolnoma temno«, misli si, »tu se morebiti skrijem, da me ne najde nikdo več.« Kar je mislil, je tudi storil in za trenutek je že ležal za kupom polen. Strahu se ni niti upal dihati. Spočetka je drgetal od zime, pa kmalu mu je postalo nekako nenavadno prijetno in mehko. Ročice in nožice ga niso več bolele in po telesu, se mu je zdelo, da se

ljejo med tremi hrasti v Šutjovem gaju. Atilov duh pa ne more najti miru, ker so ga vjeti sužniki zakleli. Na njegovem grobu gorita vsako noč dve beli sveči in hudič suši na beli rjuhi denarje. Atila jih mora sipati v podzemeljsko klet, ki je globoko pod grobom, napolnjena s samim srebrom in zlatom. O polnoči prilezejo iz zemlje grozovite kače in v tem nastane strašen šum in hrum. Hudič duh spravi naglo vse ostalo srebrnino in zlatnino, katero si na mah naloži Atila. Ž njo izgine v podzemeljsko klet, kjer tako ropota, da mimo idočega človeka obide strah in groza. Kdor bi se pa zašel ob tej uri na grob, raztrgal bi ga Atila na solnčni prah. Tudi po dnevu nima Atila pokoja. Ljudem se prikazuje kot lepo opravljen lovec. Oblečen je v zeleno obleko, na glavi nosi črno kapo, katere kap ali ščit je tako svitel, da ni moči dolgo gledati Atili v obraz. Kogar sreča, gre molče mimo njega, a nikomur ne stori ničesar žalega.

Pripovedka o treh bratih.

(Národna s Pohorja.)

Nekoč je bil reven kočar, ki je imel tri sinove. Ko oče umrje, rečejo med seboj: »Kaj bomo doma delali, kjer nimamo kaj jesti! Pojdimo po svetu, da kaj zaslužimo!« Imeli so še tri hlebe kruha; tiste vzamejo in gredo po svetu. Ko so že nekaj časa hodili, postali so lačni, in starejša dva brata rečeta mlajšemu: »Daj svoj hleb, da ga pojemo, potem boš ti od našega jedel.« Mlajši uboga, in ko pojedjo njegov hleb, gredo naprej. Drugi dan, ko so bili zopet lačni, vsedeta se starejša brata in se spravita nad drugi hleb. Mlajši prosí, naj bi tudi njemu kaj dala. Rekla sta mu pa, da mu ne dasta drugače, kakor če si pusti eno oko izdreti. Tega se je branil. Ko pa je bil že zelo lačen, pustil si je vendar izdreti eno oko, da je dobil nekaj kruha. Tretji dan, ko so že dolgo hodili in ni bilo nikjer nič jesti dobiti, spravita se starejša brata nad tretji hleb, mlajšemu pa nista nič dala, čeravno je milo prosil. Rekla sta mu, da naj si da izdreti še drugo oko. Tega se je dolgo branil; ko ga je pa glad prignal, pustil si je vendar še drugo oko izdreti, in za to je dobil košček kruha.

Zdaj sta šla starejša brata sama naprej, mlajšega reveža, ki je bil zdaj čisto slep, sta pa tam pustila. Bilo je že o mraku. Ker so bili sedeli pod nekim drevesom, otipal je tisto drevo in nanj zlezal, da bi tam prenočil. Po noči je čutil, da se zverine vseh vrst zbirajo pod njegovim drevesom, ki so tudi med seboj govorile. Lev, kralj zverin, je med drugim rekel: »Ko bi človek vedel, kako zdrava rosa bo nočoj padla, gotovo bi si je nabral. Kajti ko bi s to roso slepemu oči namazal, bi precej spregledal.« Siromak na drevesu si je te besede zapomnil. Ko so začele ptice peti, je vedel, da se zori, zato zleze z drevesa, položi roko na travo in si z roso pomaže oči. V tem hipu so mu oči zopet zrastle in videl je bolje ko prej. Ves vesel nabere rose v stekleničico, ki jo je pri sebi imel in gre naprej po svetu. Sreča ga kmalu revna, izstradana in slepa miš, ter ga milo prosi pomoči. On ji hitro oči z roso pomaže in takoj je zopet videla, da si je lahko sama poiskala živeža. Lepo se mu zahvali in reče: »Kadar boš ti mene potreboval, le poklič me, da se ti odslužim.« Ko mladenič naprej gre, prileze mu čez nekaj časa revna čebelica nasproti, ki je bila tudi slepa. On tudi nji z roso namaže oči, da je spregledala. Čebela se lepo zahvali in reče: »Ako bi ti mene kedaj potreboval, poklič me, da ti povrnem.« Potem zleti vesela naprej. Mladenič gre naprej in sreča čez nekaj časa slepega volka, ki mu je ves sestradan nasproti prišel. Volk se mladeniču usmili, namaže mu tedaj z roso oči, da je volk spregledal. Lepo se mladeniču zahvali in reče: »Če boš ti mene potreboval, le poklič me, da se ti hvaležnega skazem.« Potem je zbežal v goščavo za živežem.

Mladenič gre naprej in naprej, dokler ne pride do nekega gradu. Tam je prosil za službo. Grof mu reče: »Vzamem te za hlapca, pa pri meni je težka služba; in če ne boš vsega natanko storil, kar ti rečem, te bom ob glavo djal.« Dečko je bil že močno lačen, zato je vse obljubil, da je le ostati smel, in da je dobil kaj večerje.

Zjutraj ga pelje grof na skedenj in mu pokaže velik kup snopja ter mu ukaže, naj to snopje ta dan do prihodnjega jutra vse zmlati in zveje, ter naj spravi v en kot zrnje, v drugi kot pleve, v tretji kot pa slamo. Če vsega ne stori, ga bo pustil ob glavo djati. Hlapec se vstraši toliko dela, pa vendar se ga pridno loti. Pa čeravno je brzo delal, vendar je čedalje bolj spoznal, da vsega en dan ne more storiti. Do večera še polovice ni zmlatil, toliko manj pa zvel. Ves žalosten premišluje, kako bi ukreni, da si reši življenje. Zdaj se spomni tiste miške, kateri je bil oči ozdravil in zdihne: »O, ko bi bila tista miška tukaj, morda bi mi pomagala!« Komaj to zine, kar mu stoji miš pred nogami in reče: »Glej, tukaj sem! kaj mi hočeš?« Hlapec ji vse pove. Miš pa reče: »Le brez skrbi se vleži tje v seno, to se bo vse brez tebe opravilo.« Hlapec se truden vleže in zaspil. Miš pa je šla in pripeljala seboj brez števila drugih miši, kmalo so vse žito izluščile in znosile v en kot zrnje, v drugi kot pleve, v tretji kot slamo. Ko se hlapec zjutraj zbudi, bilo je vse delo že opravljeno, miši pa ni bilo nobene več videti. Grof se zelo začudi, ko zjutraj pride in našde vse storjeno. Reče tedaj hlapcu: »To delo si dobro opravil, zdaj ti bom naložil drugo delo. Jaz hočem, da mi v oni dolini tam narediš lep grad iz samega belega voska. Pa do jutri mora biti gotov; če ne, zapade tvoja glava.« Ves žalosten gre hlapec proti tisti dolini, kajti prepričan je bil, da on tega ne more storiti. Zdaj se spomni tiste čebelice, kateri je bil oči ozdravil. V tem trenutku pa čebelica že pribrenči in ga vpraša, kaj da želi? On ji vse potoži. Čebelica pa reče: »Le brez skrbi bodi, to bomo vse storile jaz in moje sestre.« Čebela hitro skliče vse čebele tiste dežele, začele so vosek vkup nositi in zidati in o pravem času je bil lep grad iz voska narejen. Ko grof zjutraj pride, hlapca pohvali in reče: »Res si ti junak, da malo takih; vendar še eno delo ti naložim: do jutri zjutraj mi zberi okoli tega grada vso zverino, kar je je na svetu, da jo bom z onega mostovža ogledoval.« Hlapec se prestraši in zopet misli, da je kaj tacega nemogoče. Domisli se pa tistega volka, kateremu je oči ozdravil, in pri tej priči je volk že priletel in vprašal: »Kaj želiš, prijatelj?« Ko mu hlapec vse pove, reče volk: »Brez skrbi bodi, to se bo že zgodilo.« Hitro dirja volk po vseh hostah in skliče zverino pred grad. Zjutraj je zverina že okoli grada stala, ko se je grof zbudil. Šel jo je na mostovž ogledovat. Pa zverine so tako strašno rjule, da se je grofu v glavi zvrtilo, prekucnil se je z mostovža doli med zveri, ki so ga na drobne kosce raztrgale. Potem so se zopet razšle. Tisti mladenič pa je potem postal posestnik obeh gradov.

Kako je čevljar v nebesa prišel.

(Národna iz ptujske okolice.)

Po nekega čevljarja je prišla smrt, ko je ravno pridno čevelj krpal. »Prijatelj!« odgovori ga smrt, »prišla je tvoja zadnja ura. Zato pusti čevelj in pojdi z menoj!« — »Zakaj pa ne«, reče čevljar, »toda čevelj bo kmalo narejen, in škoda bi ga bilo pustiti, ker ga že tako dolgo krpam. Vsedi se tukaj na klop in počakaj, da ga naredim.« Smrt se vsede in zadremlje, ker je bila trudna od mnogih potov. Zviti čevljar pa hitro njeno obleko z žebliji pribije na klop. Ko se smrt predrami, ni mogla od klopi in za čevljarjem, ki se je med tem skrila. Vsa jezna gre smrt s klopjo vred v nebesa, ker jo je bilo

sram, da bi s klopjo po svetu hodila. Še le v nebesih so jo rešili tiste klopi. Ko Bog zvé, kako se je smrti godilo, reče smrtnjaku: »Pojdi pa ti po čevljarja, ker si močnejši in ga boš prej užugal, če bi se branil.« Smrtnjak mu reče: »Ker nisi hotel s smrtjo, pojdeš pa z menoj!« — »Saj bom šel, reče čevljar, samo smolo moram prej skuhati.« Na to smrtnjak nekoliko počaka. Ko je čevljar smolo kuhal, gledal je smrtnjak to opravilo, ker mu je bilo nekako v kratek čas. Zdaj spusti čevljar nalašč nekaj smole na tla in poprosi smrtnjaka naj mu jo pobere. Ko se smrtnjak pripogne, vtil mu je čevljar cel kotel vroče smole za vrat, da je kar cvilil in naravnost bežal v nebesa, ne da bi se ozrl na čevljarja. Tam ga vprašajo, kje je čevljarja pustil; on pa reče: »Naj grejo vsi vrage po njega, jaz nikoli več!«

Ko tako čevljarja ne morejo v nebesa dobiti, spomni se Lucifer, poglavar vragov, na njega in ukaže malemu šepastemu vragu, naj čevljarja v pekel pripelje. Šantovi (kruļjevi) vrag pride in reče čevljarju: »Ker v nebesa nisi hotel iti, hajdi z menoj!« »Koj, koj«, reče čevljar, »samo obleči se moram nekaj boljše, ker je danes nedelja.« Potem še reče vragu: »Vidiš, ljudje grejo ravno k maši tu mimo, ti si pa tako grd in črn; daj se vender tačas v ta-le čevelj skriti, dokler se jaz ne preoblečem, da te ne bodo videli in se te preveč ne bodo prestrašili!« Rogač res uboga in zleze v čevelj. Čevljar pa hitro zgrabi za čevelj, ga zgoraj vkup drži in začne s kladivom tako mahati in udrihati po čevlju, da je vragu vse kosti polomil. Ko čevljar čevelj spusti, je vrag tako bežal, da se je vse kadilo za njim. Ko je šepasti vrag povedal, kako se mu je zgodilo, bil je Lucifer zelo nejevoljen in poslal je družega vrage nad njega. Pa tudi tega je čevljar tako zdelal, da je ves razbit prilezel nazaj v pekel. Odslej ni bilo nobenega vrage več spraviti po čevljarja, ker se je vsak bal, da bi zviti čevljar enako ž njim ne ravnal.

Čevljar je zdaj tako dolgo živel, da je bil že sam življenja sit. Zato se sam podá na drugi svet. Najprej gre v nebesa in potrka na vrata. Ko ga pa sv. Peter zagleda, mu reče nejevoljen: »Ker prej nisi hotel v nebesa ne s smrtjo, ne s smrtnjakom, te tudi zdaj ne morem noter spustiti. Pojdi kamor hočeš!« Čevljar gre in potrka na peklerska vrata. Prišel pa je odpirat ravno tisti šepasti vrag, katerega je svoj čas tako hudo pretepel v čevlju. Ko čevljarja zagleda, hitro vrata zaloputne in jame druge vrage na pomoč klicati: »Hitro pridite in tiščite vrata, da tisti strašni čevljar ne pride noter, sicer nas bo vse pobil!« Vragi so tako tiščali, da so njih kremplji les predrli. Čevljar vzame kladivo in jim kremplje v vrata zabije, in tisti vrage se zdaj na vratih visijo.

»Kaj bo pa zdaj?« reče čevljar sam pri sebi; »nikamor me nočejo! Vendar grem nazaj v nebes, na vsak način me morajo noter pustiti!« Ko tje pride, ga sv. Peter odganja kakor prej. Čevljar pa le notri sili. Tako sta se dolgo prepirala. Slednjič reče čevljar: »Vsaj enkrat me pusti noter pogledati in vtata odpri, da vidim, kakšno je v nebesih. Potem pojdem brž odtod.« Da bi se sitneža znebil, odpre Peter vrata na pol, in ko čevljar noter pogleda, vidi za durmi svojo klop. Kakor bi trenil, skoči skozi vrata v nebesa in se vsede na svojo klop. Peter ga pride ven gonit, pa čevljar mu reče: »Kaj mi hočeš? Saj na svojem sedim!« Tako so morali čevljarja v nebesih pustiti, kjer se zdaj za durmi sedi.

Nežno znamenje. Zdravnik (bolnemu možu, ob čegar postelji je nakopičeno mnogo polen): »Zakaj pa so ta drva?« — Mihec: »Veste, gospod doktor, moja stara slabo sliši, in zato vržem vsakokrat, kadar česa potrebujem, poleno v njo!«